

LUIGI PIRANDELLO

**EXCLUSĂ ȘI STIGMATIZATĂ
CUI ÎI VINE RÂNDUL?**

Traducere în limba română de
ADRIANA LĂZĂRESCU

Editura AGORA
București, 2006

EXCLUSĂ ȘI STIGMATIZATĂ

PRIMA PARTE

I

Antonio Pentàgora se așezase liniștit la masă ca să cineze, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat.

La lumina lămpii care atârna din tavanul nu prea înalt, chipul său, ciupit de vărsat, semăna cu o mască sub albul-trandafiriu al pielii revărsate pe ceafa rasă. Fără haină, cu cămașa albastră mototolită, ușor decolorată, deschisă pe pieptul păros, cu mânecile suflecate pe brațele păroase, aștepta să fie servit.

În dreapta lui stătea sora sa, Sidora, palidă și încrunțată, cu ochii ageri înfuriați și ascunși sub basmaua de mătase neagră pe care-o ținea mereu pe cap. În stânga, fiul său, Niccolino, cu privirea rătăcită, cu un căpșor urecheat, de liliac, pe un gât prea lung, cu ochii foarte rotunzi și nasul drept. În față, era pus tacâmul pentru celălalt fiu, Rocco, care se întorcea acasă chiar în seara aceea după nenorocirea avută.

Îl așteptaseră până acum pentru cină. Dar fiindcă întârzia, se așezaseră la masă. Tăceau toți trei, în odaia mare și întunecată, cu pereții nu prea înalți, îngălbeniți, de-a lungul cărora se aflau două interminabile șiruri de scaune, aproape fiecare de alt fel. Dinspre podeaua ușor lăsată, cu plăcile pardoselii tocite, venea un iz indefinibil, de veșted.

În cele din urmă apărură și Rocco în prag, întunecat, descompus. Era un băiat înalt cât o prăjină, blond, cu părul nu prea des, cu ten închis la culoare și cu ochii de un albastru deschis, cu o privire în gol, rătăcită, ochi care deveneau totuși răi când își încrunta sprâncenele și-și

strângea gura mare, cu buze moi, vinete. Mergând cu picioarele depărtate, își mișca și bustul, și în același ritm, dădea din cap și din brațe. Din când în când avea un tic nervos care-l făcea să-și întindă bărbia și să-și lase colțurile gurii.

– Oh, iată-l pe Roccuccio, bravo! – exclamă tatăl, frecându-și mâinile groase și aspre, încărcate de inele masive.

Rocco rămase puțin să-i privească pe cei trei așezați la masă, apoi se trânti pe primul scaun de lângă ușă, cu coatele pe genunchi, cu pumnii sub bărbie, cu pălăria trasă pe ochi.

– Ei, ridică-te! – reluă Pentàgora. Te-am așteptat, știi? Nu mă crezi? Pe cuvânt de onoare, până la zece... nu, mai mult, mai mult... cât e ceasul? Vino înapoi: uite locul tău: ai tacâmul aici, unde era și înainte.

Și strigă tare:

– Doamna Popònica!

– Epponína, corectă Niccolino cu glas scăzut.

– Taci, măgarule, știu și eu. Vreau s-o chem Popònica, la fel ca pe mătușa ta. N-am voie?

Rocco își ridică ușor capul, curios și bombăni:

– Cine e Popònica?

– Ah! o doamnă scăpătată, răspuse vesel tatăl. O adevărată doamnă, știi? De ieri e servitoare la noi. Mătușa ta o ocrotește.

– E o romaniolă* adăugă Niccolino aproape șoptit.

Rocco își lăsă din nou capul în mâini; și tatăl său, satisfăcut, își duse încet-încet paharul foarte plin spre buze; îi luă spuma cu o sorbitură prudentă; apoi îi făcu lui Niccolino cu ochiul și, plesnindu-și limba de cerul gurii:

– Bun! – spuse. Roccuccio, vin nou; îți vine să faci cu ochiul!... Gustă, gustă, îți aranjează stomacul. Prostii, fiule!

Și dintr-o singură înghițitură dădu tot restul pe gât.

– Nu vrei să mănânci? – întrebă după aceea.

– Nu poate mânca, observă încet Niccolino.

* Din provincia Romagna.

Au tăcut toți, atenți ca fuculițele lor să nu scotocească zgomotos în farfurii, vrând parcă să nu jignească tăcerea care domnea stânjenitor în camera aceea mare. Și iat-o pe doamna Poponica, cu părul de culoarea tutunului de Spania, uns nu se știe cu ce pomadă, cu ochii vineți și gura ei zbârcită, ascuțită, intrând, clătinându-se pe picioarele-i scurte, frecându-și mâinile mici, urâte de muncă, cu o haină veche a stăpânului, legată cu mânecile în jurul mijlocului, în chip de șorț. Felul în care-și vopsise părul, aerul amărât al chipului ei, dădeau lesne de înțeles că biata doamnă decăzută ar fi dorit poate ceva mai mult decât disperata îmbrățișare a acelor mâneci goale.

Imediat, Antonio Pentàgora îi făcu un semn cu mâna să plece: pentru că Rocco nu voia să mănânce, nu mai era nevoie de ea. Ea își ridică sprâncenele până aproape de rădăcina părului, își lăsă peste ochii triști pleoapele cartilaginoase, și ieși, demnă, suspinând.

— Adu-ți aminte... hm... că ți-am prezis-o, rosti în sfârșit Pentàgora. Vocea lui puternică răsună atât de tare în liniștea aceea, încât sora lui, Sidora, deși mereu absentă, cu capul în nori, se ridică brusc, luă de pe masă farfuria cu salată, înșfăcă o bucată de pâine și o zbughi repede, ca să-și termine masa în altă cameră.

Antonio Pentàgora o urmări cu ochii până la ușă, apoi îl privi pe Niccolino și își frecă fața cu ambele mâini, deschizând gura într-un rânjet de gheață, mut.

Îl năpădeau amintirile.

Cu mulți ani în urmă, când și el se întorsese în casa părinților tot fiindcă îl înșelase soția, sora lui, Sidora, ciudată încă de copil, voise să nu i se reproșeze nimic. Încet-încet îl dusesse în vechea lui cameră de holtei, ca și cum prin aceasta ar fi vrut să-i arate că se aștepta ca într-o zi sau alta să-l vadă înaintea ei, înșelat și căit.

— Ți-am prezis-o! — repetă, scuturându-se de amintirea aceea, îndepărtată, cu un suspin.

Rocco se ridică, enervat, exclamând:

— Altceva nu găsești de spus?

Niccolino îl trase discret de poalele hainei pe taică-său, ca și când i-ar fi spus: „Taci din gură!”